

ØSTRE INNLANDET TINGRETT

DOM

Sagt: 07.07.2022

Saksnr.: 22-017451MED-TOIN/THAM

Rettens leiar: Bente LaForce

Meddommarar:

Aud Iren Allergodt
John Arne Jægersborg

Påtalemakta

Statsadvokat Thorbjørn Klundseter

mot

Rudi Andre Angell
Bill Magne Sørensen

Advokat Gøran Møller-Christiansen
Advokat Vidar Zahl Arntzen

DOM

Dei to tiltala i saka er Rudi Andre Angell, f. 12.09.1974, med bustad Hamar, og Bill Magne Sørensen, fødd 21.12.1959, bustad Kopparvik, tidlegare bustad i Tana.

Opphavelig tiltalevedtak, ferda ut av Statsadvokatene i Hedmark og Oppland, er datert 1. februar 2022. Under hovudforhandlingane vart enkelte av summene i tiltalevedtaket retta, jf. straffeprosesslova § 254. Det endelege tiltalevedtaket er tatt inn nedanfor, endringar er stjernemarkert. Det opphavelige tiltalevedtaket er tatt inn som vedlegg til rettsboka.

Forhold som skriv seg frå før oktober 2015 er subsumert under gamal straffelov og rekneskapslovgiving som gjaldt før ny straffelov kom i kraft. Forhold som skriv seg frå etter oktober 2015 er subsumert under ny straffelov og gjeldande rekneskapslovgiving.

Bill Magne Sørensen og Bill Magne Sørensen er sett under tiltale for brot på:

I Straffeloven (1902) § 276, jf. § 275 første ledd, jf. annet ledd

For i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning å ha forsømt en annens anliggender som han styrte eller hadde tilsyn med eller handlet mot den annens tarv, idet utroskapen anses som grov, særlig fordi handlingen har voldt betydelig økonomisk skade, den er forøvet av offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som fulgte med hans stilling eller den skyldige har ført uriktige regnskaper eller bøker, tilintetgjort, ubrukbargjort eller skjult regnskaper, bøker eller andre dokumenter

og straffeloven § 391, jf. § 390, jf. straffeloven § 15

for å ha handlet mot en annens interesser som han styrer eller har tilsyn med, med forsett om å oppnå en uberettiget vinning for seg eller andre.

Utroskapen er grov fordi det særlig legges vekt på at handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag, den har hatt til følge betydelig økonomisk fordel, det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk art og at det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder begge

I perioden fra januar 2011 til og med 31. august 2020, i Hamar, Tana og/eller andre steder, lot Rudi Andre Angell blant annet gjennom foretakene Storetech AS, Core 10 AS, CGR Data AS, Computer Services Norway NUF og Knekt data AS utstede, fakturaer for IKT-tjenester mv. til Tana kommune som var helt eller delvis uten reelt innhold. Etter forutgående avtale med Angell ble utbetalinger på til sammen 21 073 848 kr anvist av Bill Magne Sørensen i kraft av hans stilling som virksomhetsleder for bygg- og anlegg og IT i Tana kommune. Utbetalinger fra Tana kommune gikk til konti i de nevnte foretakene som Rudi Andre Angell disponerte over. Angell foretok

deretter utbetalinger, uttak og/eller overførsler av pengene til fordel for seg selv, og utbetalte eller overførte i alt 4 212 263* kr til Bill Magne Sørensen.

II Straffeloven (1902) § 276 b første ledd, jf. annet ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav a

for seg eller andre å ha krevd, mottatt utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag. Korrupsjonen ansees som grov fordi den er forøvd av en offentlig tjenestemann, den har gitt betydelig økonomisk fordel, det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art

og straffeloven § 388, jf. § 387 første ledd bokstav a

for å ha mottatt eller en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag. Korrupsjonen er grov fordi det særlig legges vekt på at handlingen er forøvd av en offentlig tjenestemann, den har hatt til følge betydelig økonomisk fordel, det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk art

Grunnlag:

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

I perioden fra januar 2011 til 31. august 2020, i Tana kommune og/eller andre steder, i egenskap av virksomhetsleder for bygg- og anlegg og IT i Tana kommune, mottok han tilsammen 4 212 263* kr fra Rudi Angell som var innehaver av selskapet Storetech AS og/eller andre selskaper.

Fordelene var klart klanderverdige på grunn av beløpets størrelse, fordi overføringene ble holdt skjult, fordi selskapene til Angell var tilbyder av tjenester til Tana kommune og fordi Sørensen i kraft av sin stilling anviste og attesterte fakturaene fra Angells selskaper. Etter avtale mellom han og Angell ble kommunen fra Angells selskaper fakturert fiktivt og/eller overfakturert med tilsammen 21 073 848 kr i nevnte periode.

III Straffeloven (1902) § 276 b første ledd, jf. annet ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav b

for å ha gitt noen en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag.

Korrupsjonen ansees som grov fordi den er forøvd overfor en offentlig tjenestemann, den har gitt betydelig økonomisk fordel, det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk art, og det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap

og straffeloven § 388, jf. § 387 første ledd bokstav b

for å ha gitt noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag.

Korrupsjonen er grov fordi det særlig legges vekt på at handlingen overfor en offentlig tjenestemann, den har eller kunne ha hatt til følge betydelig økonomisk fordel, det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk art og det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I perioden fra januar 2011 til 31. august 2020, i Eivind Engens vei 2C i Hamar kommune og/eller andre steder, overførte han i egenskap av innehaver av selskapet Storetech AS og/eller andre selskaper, tilsammen 4 212 263* kr til Bill Magne Sørensen, som var ansatt som virksomhetsleder bygg- og anlegg og IT i Tana kommune.

Fordelene var klart klanderverdige på grunn av beløpets størrelse, fordi overføringene ble holdt skjult, fordi selskapene til han var tilbyder av tjenester til Tana kommune og fordi Sørensen i kraft av sin stilling anviste og attesterte fakturaene fra Angells selskaper. Etter avtale mellom han og Sørensen ble kommunen fra Angells selskaper fakturert fiktivt og/eller overfakturert med tilsammen 21 073 848 kr i nevnte periode.

IV Merverdiavgiftsloven § 21 - 4 annet ledd annet straffalternativ

for i hensikt å unndra seg avgift eller å oppnå uberettiget tilbakebetaling av merverdiavgift, å ha unnlatt å la seg registrere i Merverdiavgiftsregisteret etter kapittel 2 og 14.

og straffeloven § 379, jf. § 378

for grovt å ha gitt uriktig eller ufullstendig opplysning til en offentlig myndighet, eller unnlatt å gi pliktig opplysning, da han forstod eller burde forstå at det kunne føre til skattemessige fordeler.

Skattesviket er grovt fordi det særlig legges vekt på at det har ledet til eller kunne ha ledet til unndragelse av et betydelig beløp og er begått ved flere anledninger eller over lengre tid,

Ved avgjørelsen av om skattesviket er grovt kan flere overtredelser ses i sammenheng.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I perioden 1. januar 2011 til 31. april 2016, i Hamar, som innehaver av enkeltpersonforetaket Rudi Andre Angell, unnlot han å registrere foretaket i merverdiavgiftsregistret fra og med 4. termin 2011 til og med 2. termin 2016, til tross for at foretaket hadde avgiftspliktig omsetning.

Beregnet utgående merverdiavgift utgjorde 143 250* kr og merverdiavgift ble unndratt med dette beløp~

V Merverdiavgiftsloven § 21 - 4 annet ledd annet straffalternativ

for i hensikt å unndra seg avgift eller å oppnå uberettiget tilbakebetaling av merverdiavgift, å ha unnlatt å la seg registrere i Merverdiavgiftsregisteret etter kapittel 2 og 14.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I perioden 1. juli 2012 til 31. juni 2014, i Bærum og/eller Hamar, i egenskap av reell daglig leder av CGR AS, unnlot han å registrere foretaket i merverdiavgiftsregistret fra og med 4. termin 2012 til og med 6. termin 2014, til tross for at foretaket hadde avgiftspliktig omsetning.

Beregnet utgående merverdiavgift utgjorde 403 938* kr og merverdiavgift ble unndratt med dette beløp

VI Ligningsloven § 12 - 2 nr 1, jf. nr 2, jf. § 12 - 1 nr 1 bokstav a

for å ha gitt ligningsmyndighetene uriktige eller ufullstendige opplysninger når han forsto eller burde forstått at dette kunne føre til skatte- eller avgiftsmessige fordeler, og dette anses som grovt idet det særlig legges vekt på at handlingen kunne ledes til unndragelse av et meget betydelig beløp i skatt eller avgift eller handlingen ble utført på en måte som særlig grad har vanskeliggjort oppdagelsen.

Grunnlag:

a)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Tirsdag 20. mars 2012, i Tana, unnlot han å oppgi 879 200 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2011.

b)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Torsdag 31. mai 2012, i Hamar, unnlot han å oppgi 3 089 632 kr i næringsinntekt på skattemelding og næringsoppgave til skattekontoret for inntektsåret 2011.

c)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Våren 2013, i Tana, unnlot han å oppgi 1 076 835 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2012.

d)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Våren 2013, i Hamar, unnlot han å oppgi 3 122 375 kr i næringsinntekt og 2 029 155 kr i lønnsinntekt, til sammen 5 151 530 kr på skattemelding og næringsoppgave til skattekontoret for inntektsåret 2012.

e)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Mandag 31. mars 2014, i Tana, unnlot han å oppgi 417 900 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2013.

f)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Onsdag 30. april 2014, i Hamar, unnlot han å oppgi 1 434 388 kr i skattepliktig inntekt på skattemelding til skattekontoret for inntektsåret 2013.

g)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Våren 2015, i Tana, unnlot han å oppgi 164 250 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2014.

h)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Våren 2015, i Hamar, unnlot han å oppgi 14 800 kr i næringsinntekt og 890 586 kr i lønnsinntekt, til sammen 905 386 kr på skattemelding og næringsoppgave til skattekontoret for inntektsåret 2014.

VII Straffeloven § 379, jf. § 378

for grovt å ha gitt uriktig eller ufullstendig opplysning til en offentlig myndighet, eller unnlatt å gi pliktig opplysning, da han forstod eller burde forstå at det kunne føre til skattemessige fordeler.

Skattesviket er grovt fordi det særlig legges vekt på at det har ledet til eller kunne ha ledet til unndragelse av et betydelig beløp og er begått ved flere anledninger eller over lengre tid.

Ved avgjørelsen av om skattesviket er grovt kan flere overtredelser ses i sammenheng.

Grunnlag:

a)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Lørdag 30. april 2016, i Tana, unnlot han å oppgi 360 325 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2015.

b)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Lørdag 30. april 2016, i Hamar, unnlot han å oppgi 2 752 259 kr i næringsinntekt og 45 000 kr i lønnsinntekt, til sammen 2 797 259 kr på skattemelding og næringsoppgave til skattekontoret for inntektsåret 2015.

c)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Mandag 24. april 2017, i Tana, unnlot han å oppgi 63 735 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2016.

d)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Våren 2017, i Hamar, unnlot han å oppgi 30 900 kr i næringsinntekt og 212 515 kr i lønnsinntekt, til sammen 243 415 kr på skattemelding og næringsoppgave til skattekontoret for inntektsåret 2016.

e)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I perioden 1. januar 2016 til og med 31. desember 2020, i Hamar, som daglig leder av selskapet Storetech AS, ga han uriktige opplysninger i omsetningsoppgavene til skattemyndighetene og med dette unndro merverdiavgift med til sammen 1 088 055 kr.

f)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Onsdag 4. april 2018, i Tana, unnlot han å oppgi 136 431 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2017.

g)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Lørdag 28. april 2018, i Hamar, unnlot han å oppgi 470 195 kr i skattepliktig inntekt på Skattemelding til skattekontoret for inntektsåret 2017.

h)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Torsdag 4. april 2019, i Tana, unnlot han å oppgi 226 987 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2018.

i)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Torsdag 18. april 2019, i Hamar, unnlot han å oppgi 1 465 671 kr i skattepliktig inntekt på skattemelding til skattekontoret for inntektsåret 2018.

j)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

Tirsdag 31. mars 2020, i Tana, unnlot han å oppgi 564 490 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2019.

k)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Lørdag 25. april 2020, i Hamar, unnlot han å oppgi 2 092 535 kr i skattepliktig inntekt på skattemelding til skattekontoret for inntektsåret 2019.

l)

Gjelder nr. 2 Bill Magne Sørensen.

I mars 2021, i Tana, unnlot han å oppgi 323 200 kr i skattepliktig inntekt på selvangivelsen til skattekontoret for inntektsåret 2020.

m)

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

Våren 2021, i Hamar, unnlot han å oppgi 1 132 364* kr i skattepliktig inntekt på skattemelding til skattekontoret for inntektsåret 2020.

VIII Bokføringsloven § 15 første ledd første straffalternativ, jf. § 2 annet ledd, jf. § 7 første ledd

for å ha forsettlig vesentlig overtrådt denne lov eller forskrift gitt i medhold av loven, hvoretter enhver som har plikt til å levere næringsoppgave etter ligningsloven eller omsetningsoppgave etter merverdiavgiftsloven har bokføringsplikt etter denne loven for den virksomhet som drives, hvoretter bokføringspliktige skal bokføre alle opplysninger som er nødvendige for å kunne utarbeide spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering.

og straffeloven § 393, jf. § 392, jf. bokføringsloven § 7 første ledd

for som bokføringspliktig grovt å ha unnlatt å bokføre alle opplysninger som var nødvendige for å kunne utarbeide spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering.

Ved avgjørelsen av om regnskapsovertredelsen er grov er det særlig lagt vekt på at den er begått over lang tid, den har gitt betydelig økonomisk fordel eller den har gjort det vanskelig å kontrollere virksomheten.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I tidsrommet 1. januar 2011 til og med 31. desember 2016, i Hamar, i egenskap av reell daglig leder i CSN NUF, og senere innehaver av enkeltpersonforetaket Rudi Andre Angell, unnlot han helt eller delvis å føre eller sørge for å få ført fullstendig regnskap over virksomhetens inntekter, utgifter, eiendeler og gjeld.

Beregnet ikke bokført omsetning utgjorde til sammen 11 260 426* kr fordelt slik:

- 3 912 172 kr for 2011
- 3 991 038 kr for 2012
- 31 000 kr for 2014
- 3 237 591*kr for 2015
- 88 625* kr for 2016.

IX Bokføringsloven § 15 første ledd første straffalternativ, jf. § 2 annet ledd, jf. § 7 første ledd

for å ha forsettlig vesentlig å ha overtrådt denne lov eller forskrift gitt i medhold av loven, hvoretter enhver som har plikt til å levere næringsoppgave etter ligningsloven eller omsetningsoppgave etter merverdiavgiftsloven har bokføringsplikt etter denne loven for den virksomhet som drives, hvoretter bokføringspliktige skal bokføre alle opplysninger som er nødvendige for å kunne utarbeide spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I tidsrommet 1. januar 2012 til og med 31. desember 2014, i Bærum og/eller Hamar, i egenskap av reell daglig leder i CGR Data AS, unnlot han helt eller delvis å føre eller å sørge for å få ført fullstendig regnskap over selskapets inntekter, utgifter, eiendeler og gjeld.

Beregnet ikke bokført omsetning utgjorde totalt 5 060 036* kr fordelt slik:

- 2 471 211 kr for 2012
- 1 697 263* kr for 2013
- 891 563 kr for 2014.

X Straffeloven § 393, jf. § 392, jf. bokføringsloven § 7 første ledd

for som bokføringspliktig grovt å ha unnlatt å bokføre alle opplysninger som var nødvendige for å kunne utarbeide spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering.

Ved avgjørelsen av om regnskapsovertredelsen er grov er det særlig lagt vekt på at den er begått over lang tid, den har gitt betydelig økonomisk fordel eller den har gjort det vanskelig å kontrollere virksomheten.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I tidsrommet fra 1. januar 2016 til og med 31. desember 2019, i Hamar, i egenskap av reell daglig leder i Storetech AS, unnlot han helt eller delvis å føre eller sørge for å få ført fullstendig regnskap over virksomhetens inntekter, utgifter, eiendeler og gjeld.

Beregnet ikke bokført omsetning utgjorde totalt 2 000 000 kr fordelt slik:

- 250 000 kr for 2016
- 375 000 kr for 2017
- 625 000 kr for 2018
- 750 000 kr for 2019.

XI Ligningsloven § 12 - 2 nr 1, jf. nr 2, jf. § 12 - 1 nr 1 bokstav a, jf. folketrygdloven § 24 - 4 femte ledd

for å ha gitt, eller medvirket til å gi, ligningsmyndighetene eller skatteoppkreverkontoret uriktige eller ufullstendige opplysninger i forbindelse med beregning, fastsetting eller endring av arbeidsgiveravgiften, og dette anses som grovt idet det særlig legges vekt på at handlingen kunne ledet til unndragelse av et meget betydelig beløp i avgift eller handlingen ble utført på en måte som særlig grad har vanskeliggjort oppdagelsen.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I perioden 1. januar 2012 til og med 31. desember 2014, i Bærum og/eller Hamar, unnlot han å beregne og innlevere terminoppgaver/A-meldinger over lønnsytelser for arbeidsgiveravgift. Utbetalte lønnsytelser utgjorde 4 870 230* kr og arbeidsgiveravgift utgjorde 686 702* kr.

XII Skattebetalingsloven § 18 - 1 første ledd første straffalternativ

for som pliktig til å foreta forskuddstrekk etter kapittel 5, å ha unnlatt å foreta eller sørge for at det blir foretatt beregning og trekk, herunder separering etter § 5-12.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 Rudi Andre Angell.

I perioden 1. januar 2016 til og med 31. desember 2020, i Hamar, unnlot han å beregne og innlevere terminoppgaver/A-meldinger over utbetalte lønnsytelser for arbeidsgiveravgift. Utbetalte lønnsytelser utgjorde 6 567 086* kr og arbeidsgiveravgift utgjorde 925 959* kr.

***

Hovudforhandling vart halde i Hamar tinghus 27.-30. juni 2022. Begge dei to tiltala møtte og erkjente seg skuldige i samsvar med tiltalevedtaket.

Retten fekk forklaring frå fem vitne, og dokumentasjon framgår av rettsboka.

Aktor la ned påstand om at Rudi Andre Angell skal dømmast til fengsel i fem år og seks månader, og Bill Magne Sørensen til fengsel i fire år og seks månader. Aktor la også ned påstand om inndraging til staten og erstatning til Tana kommune, sjå nærare om dette under rettens vurdering. Aktor la også ned påstand om sakskostnader etter rettens skjønn.

Forsvarar for Angell la ned påstand om at tiltala blir frikjent for post I i tiltalen, og elles vurdert på mildaste måte. Forsvarar for Sørensen la ned påstand om frifinning for post I og inndragingskravet, elles vurdert på mildaste måte.

Retten konklusjon

Retten meiner det er bevist ut over ein kvar rimeleg tvil at dei to tiltala har handla i samsvar med tiltalevedtaket, og at dei har handla med vitande og vilje. Retten har basert vurderinga på forklaringane til dei to tiltala og deira erkjenning av straffeskuld, samanhalde med Skattekrim sine rapportar og vitneforklaring frå skatterevisorane.

Retten meiner dei tiltala ikkje skal straffast for både grov økonomisk utruskap og grov korrupsjon, slik tiltalevedtaket legg opp til. Det er etter rettens syn tale om eit

samanhengande lovbrøt, og at korrupsjonsføresegna dekker alle sider ved handlingane i dei aktuelle tiltalepostane. I tillegg skal begge straffast for skattesvik, og Angell skal straffast manglande registrering av selskap i meirverdiavgiftsregisteret og unndratt meirverdiavgift, (post IV og V), manglande rekneskap/bokføring (post VIII-IX) og manglande innlevering av terminoppgåver for arbeidsgivaravgift (post XI og XII).

Straffa blir sett til fengsel i fem år og fire månader for Angell og i fire år og to månader for Sørensen. Begge blir dømt til å betale erstatning til Tana kommune med kr 21 073 848, og Angell må tåle inndraging av midlar på ektefellens konto. Krav om inndraging etter straffelova § 67 er ikkje tatt til følgje.

Faktum

Retten legg til grunn følgjande faktum som i stor grad er basert på forklaringane frå dei to tiltala.

Rudi Andre Angell var på 2000-talet tilsett i Multidata Norge AS, som var leverandør av IT-utstyr og software, blant anna til Tana kommune. Bill Magne Sørensen var IT leiar i Tana kommune frå år 2000, etter kvart var han leiar for bygg- og anlegg og IT. Gjennom leverandørsamarbeidet med Multidata Norge vart Sørensen kjent med Angell.

På eit gitt tidspunkt på slutten av 2000-talet inngjekk Angell og Sørensen eit samarbeid, for å svindle kommunen ved falsk/fiktiv fakturering. Det er uklart for retten nøyaktig når dette vart bestemt og kva som vart bestemt. Angell har forklart at Tana kjøpte alle sine IT-varer frå Multidata, han kunne ikkje drive «business i business», så han oppretta eit eige selskap, CSN NUF (Computer Service Norway), med det formål å fakturere fiktivt. Planen var at han skulle fakturere for varer og tenester som kommunen allereie hadde i sitt sortiment.

I lys av forklaringane til både Angell og Sørensen legg retten til grunn at bestillingar vart gjort ut frå Sørensen sitt budsjett og kva han meinte han kunne forsvare å kjøpe. Dei to snakka på telefon eller sendte meldingar og avtalte kva Angell skulle skrive på faktura, og Angell sendte deretter inn dei respektive faktura. Sørensen hadde fullmakt til å godkjenne og anwise faktura, og utbetalingane gjekk til Angell sine konti. Avtalen var at Angell deretter skulle overføre til Sørensen 50 % av netto utbytte. I realiteten overførte Angell mindre enn avtalt.

Faktura var inkl. mva, og Angells plan var å momsregistrere dei respektive selskapa og betale mva. Dette vart aldri noko av, alt gjekk inn på Angell sine private konti. Sørensen har forklart at han var ukjent med dette, han trudde Angell betalte mva. Angell har erkjent at han forbrakte det som var fakturert som mva, det meste gjekk rett inn på spelkonti.

Angell har forklart at han allereie ved oppstart av svindelopplegget hadde opparbeid seg millionar i gjeld, på grunn av spelavhengigheit. Han fortalte Sørensen at han var speleavhengig, medan det var først seinare at han forstod at også Sørensen var speleavhengig.

Angell oppretta CSN i namnet til kona, for å skjule bindinga til han sjølv. Dette var proforma, det var Angell som styrte alt, faktura var på word-dokument og det heile var etter hans syn veldig amatørmessig. Overføringar til Sørensen vart gjort både i kontantar og ved bankoverføringar.

CSN vart sletta 23.12.2009. Dette talar for at svindelopplegget pågjekk forut for det som følgjer av tiltalevedtaket. Når det er tatt ut tiltale for perioden januar 2011 fram til august 2020, er dette på grunn av at skatteetaten ikkje har rettsleg grunnlag for innkrevjing meir enn ti år tilbake i tid. Det er på det reine at Angell, på tross av at CSN var sletta, heldt fram med å fakturere i CSN sitt namn fram til medio 2012.

I januar 2012 oppretta Angell eit nytt selskap, CGR Data AS. Også CGR vart oppretta for å fakturere Tana kommune fiktivt. Angell har i retten forklart at han tenkte at dersom han avvikla CSN, så var det mindre risiko for bokettersyn. Han avvikla CGR i januar 2015.

Angell var i perioden medio 2014 til medio 2015 tilsett i Kontorleverandøren AS, som var leverandør av kontormateriell til Tana. I denne perioden la Angell inn ordre som var fiktive i namnet til Kontorleverandøren, påført sin eigen bankkonto, som Sørensen attesterte og viste til betaling. Det same var tilfellet med Knekt Data AS i ein periode i 2015-2016.

I perioden 2014-2016 opererte Angell gjennom selskapet Core 10, som var ein type meklarfirma som formidla IT-leveransar, blant anna gjennom rammeavtaler. Angell hadde ingen eigarskap eller tilsettingsforhold i Core 10. Nøyaktig korleis Angell opererte via Core 10 er noko uklart for retten, men følgjande forhold er erkjent og framstår som sikkert:

Angell fakturerte Core 10 for leveransar som Core 10 leverte til Tana kommune, basert på Core 10 sin rammeavtale med Tana kommune. Tor-Espen Vigdal-Hansen, som var dagleg leiar i Core 10, har i politihøyr forklart at Core 10 mottok bestillingar frå Sørensen, og formidla desse vidare, anten til Core 10 sitt hovudlager i England, eller til Angell som leverandør. Skatteetaten har ved sin gjennomgang lagt til grunn at bestillingar frå Sørensen også gjekk direkte til Angell, og at Angell vidareformidla bestillingar til Core 10. I alle tilfelle vart fiktive faktura betalt av Core 10, Core 10 mottok betaling frå Tana kommune, og Angell fakturerte Core 10 frå sitt selskap CGR. Core 10 hadde ikkje noko kontroll på kva som vart levert. Angell har i si forklaring for retten uttalt at dagleg leiar i Core 10 var kjent med den fiktive faktureringa. Retten tek ikkje stilling til dette.

I februar 2016 oppretta Angell selskapet Storetech AS, med far sin som aksjonær og styreleiar. Angell har forklart at far hans ønske å hjelpe han med lovleg verksemd, og planen var å momsregistrere selskapet og drive selskapet «lovleg» og betale skatt og avgifter. Slik vart det ikkje. Den fiktive faktureringa overfor Tana kommune heldt fram gjennom Storetech, samtidig var det enkelte rettmessige leveransar. For å dekke over den fiktive faktureringa, var det laga fiktive faktura gjennom selskapet K2 Event, i samarbeid med Jan Petter Løkken, som i etterkant fekk ein viss del av utbyttet. Etter kvart tok Angell over heile drifta utan at far hans hadde innsyn. I tillegg til fiktiv fakturering vart det kjøpt inn ein del varer for svart omsetning. Angell sitt søskenbarn var rekneskapsfører, han bidrog etter kvart med fiktive rekneskap.

Både Angell og Sørensen har forklart at det etter kvart vart ampert mellom dei to. Det at det kom inn fleire aktørar som skulle ha ein del av «kaka» og ein pressa pengesituasjon medførte krangel, og Sørensen meinte Angell ikkje delte utbytte i samsvar med avtale. Begge har forklart at opplegget tæra på dei, og dei vurderte på slutten av perioden å angi seg sjølv. Dette skjedde ikkje, opplegget vart avdekt etter eksternt varsel, og begge dei to vart varetektsfengsla i november 2020.

Det er på det reine at verken Angell eller Sørensen har oppgitt nokon av inntektene til beskatning. Det er dermed ikkje blitt betalt verken personskatt eller næringskatt, meirverdiavgift eller arbeidsgivaravgift. Angell har som næringsdrivande ikkje sørgd for innberetning, rapportering og bokføring, slik det er spesifisert i tiltalevedtaket.

Dei beløp som framgår av tiltalevedtaket er basert på Skatteetaten, Avdeling skattekrim, sine utrekningar. Angells forsvarar har ved eigen revisor gjennomgått grunnlagsdokumentasjonen, og verken forsvararane eller dei tiltala har hatt motsegner til innhaldet i skatteetatens rapportar. Retten legg beløpa i tiltalevedtaket til grunn som strafferettsleg bevist.

Den fiktive faktureringa kan oppsummerast på følgjande vis:

CSN har fakturert Tana kommune fiktivt med kr. 7,9 million:

- kr. 3 912 172 i 2011
- kr. 3 991 037 i 2012.

CGR har fakturert Tana kommune fiktivt med kr. 2 399 368:

- kr. 985 168 i 2012
- kr. 1 414 200 i 2013.

Kontorleverandøren har i perioden 2014-2015 fakturert totalt kr. 1 473 320, der kr. 224 151 var fiktivt.

Core 10 har i perioden 2014-2016 fakturert i underkant av kr. 7,5 mill, der om lag kr. 2,8 mill var fiktivt, hovudsakleg i 2015.

Knekt Data AS har i perioden 2015-2016 fakturert for om lag 1,4 million kroner, der om lag kr. 190 000 var fiktivt.

Storetech har fakturert for totalt kr. 8 167 570, der kr. 7 397 482 var fiktivt:

- kr. 372 851 var fiktivt i 2016, kr. 44 586 var reelt
- kr. 503 788 var fiktivt i 2017, kr. 440 936 reelt
- kr. 2,1 mill var fiktivt i 2018 , kr 320 645 reelt
- i perioden 2019-2020 var all omsetning, om lag kr. 4,4 mill, fiktiv fakturering

Angell har i perioden 2011 – 2020 hatt ei svart inntekt på kr. 18 782 375. Skattetaten har i si etterlikning lagt til grunn at om lag halvparten er å rekne som lønn og om lag halvparten som næringsinntekt. Sum etterlikna skatt er kr. 8 902 474.

Sørensen si inntekt har vore kr. 4 212 263, som i sin heilskap er overført frå Angell. Sum etterlikna skatt er kr. 1 993 334.

Lovbruken

Aktor har meint at dei tiltala skal dømmast for både grov økonomisk utruskap og grov korrupsjon. Han har meint at attesting og anvisning av fiktive faktura blir ramma av straffelova §391 – grov økonomisk utruskap, og at mottak av økonomisk utbytte blir ramma av straffelova § 388 – grov korrupsjon. Forsvararane har meint at subsidiaritetsføresegna i straffelova § 390 andre ledd medfører at dei berre skal straffast for grov korrupsjon.

Subsidiaritetsføresegna i straffelova § 390 andre ledd lyder slik: «Straff for utroskap anvendes ikke på handling som faller inn under § 324, jf. § 325, eller § 387, jf. § 388». Same handling kan såleis ikkje bli straffa som både utruskap og korrupsjon, og korrupsjonsføresegna skal gå framfor føresegna om økonomisk utruskap.

Spørsmålet er om det er tale om fleire straffbare handlingar, slik aktor meiner (realkonkurrens), eller om handlingane er å rekne som eitt samanhengande forhold (idealkonkurrens).

I HR-2016-1835-A (Unibuss) vart attesting av falske faktura, for at ein kollega skulle få vederlagsfrie arbeid på sin privatbustad, rekna som medverking til korrupsjon. Høgsterett la til grunn at handlingane også utgjorde økonomisk utruskap, men at handlingane berre skulle straffast som korrupsjon, jf. ordlyden i straffelova § 390 andre ledd.

Retten meiner vår sak har klare likskapstrekk med HR-2016-1835-A, sjølv om det i vår sak også er tale om mottak av store pengebeløp. Det er tale om misbruk av anvisningsmyndigheit, for at det skal skje ei urettmessig utbetaling. I vår sak kjem utbetalinga direkte til gode for den offentlege tenesteperson som har misbrukt anvisningsmyndigheita. Det er etter rettens syn naturleg å vurdere handlingane som eit samla forhold, sjølv om anvisning og mottak av pengar strengt tatt er to ulike handlingar.

Det er sjølve opplegget med falske faktura, der begge bidreg på kvar sin måte, som gjer det muleg å få ut eit urettmessig utbytte frå kommunen, eit utbytte dei har avtalt å dele likt. Det er ein nær og direkte samanheng mellom handlingane. Tiltalevedtaket er også utforma med denne samanhengen.

Retten meiner, med støtte i rettspraksis, at korrupsjonsføresegna rammar alle sider ved forholdet, både illojaliteten og den økonomiske risiko og skade illojaliteten medfører.

Forsvararane har framheva at sakskomplekset ikkje er eit typisk korrupsjonskompleks, der ein aktør betaler ein offentleg tenestemann for å få gjenytingar. Forsvararane har meint at saka i større grad har karakter av å vere bedrageri, der to kompanjongar går saman om å svindle Tana kommune, med avtale om å dele netto utbytte. Retten meiner at korrupsjonselementet også er tydeleg. Det er tale om gjensidig økonomisk kriminalitet, der ein offentleg tenesteperson med fullmakt og ansvar for offentlege midlar, bidreg til at privat aktør urettmessig får økonomiske goder, som i neste omgang medfører privat vinning for både den private og den offentlege tenestepersonen.

Lovbruken medfører at det i domsslutninga ikkje skal visast til føresegnene om økonomisk utruskap. Det følgjer av rettspraksis at det ikkje skal seiast frifinningsdom for post I, jf. LB-2015-69201-1.

Som i HR-2016-1835-A meiner retten at subsumsjonen (val av straffeføresegn) ikkje vil få betydning for straffutmålinga, noko aktor har sagt seg einig i.

Forholda blir subsumert under både ny og gamal straffelov, all den tid forhold som skriv seg frå før oktober 2015 i utgangspunktet blir vurdert etter gamal straffelov. I samband med ny straffelov vart det også gjort endringar i rekneskapslovgivinga, og grovt skattesvik blir etter lovendringa subsumert under straffelova § 379, jf. § 378, og ikkje ligningslova. Retten legg til grunn at lovendringane ikkje får betydning for rettens skuldvurdering, og heller ikkje ved straffutmålinga.

Straffutmåling – generelle utgangspunkt

Begge dei to tiltala skal straffast for omfattande og langvarig grov korrupsjon (post II og III), der Sørensen er mottakar av pengar, jf. straffelova § 387 bokstav a og Angell er den

som yter pengar, jf. straffelova § 387 bokstav b. I tillegg skal begge straffast for grovt skattesvik (post VI og VII). Angell skal i tillegg straffast for manglande registrering av selskap i meirverdiavgiftsregisteret og unndratt meirverdiavgift (post IV og V), manglande rekneskap/bokføring (post VIII-IX) og manglande innlevering av terminoppgåver for arbeidsgivaravgift (post XI og XII).

Det berande for straffutmålinga er korrupsjonen. Strafferamma for grov korrupsjon er ti års fengsel. Til samanlikning er strafferamma for grov økonomisk utruskap fengsel i seks år.

Den generelle straffeføresegna mot korrupsjon vart innført i straffelova i 2003. Når det gjeld omsynet bak føresegna, siterer retten frå lovens forarbeid, NOU 2002:22 side 30:

At det treffes uriktige offentlige vedtak som følge av korrupsjon, er i seg selv meget uheldig. Men også for det tilfellet at tjenstemannen ikke yter gjengjeld i form av en uriktig tjenestehandling, gjør han seg sårbar for press ved å motta en bestikkelse. Og under enhver omstendighet vil mottagelse av bestikkelser bli oppfattet av allmennheten dit hen at uriktige tjenestehandlinger finner sted. Dette er i seg selv ødeleggende for folks *tillit* til forvaltningens upartiskhet og integritet. Et vesentlig hensyn ved kriminalisering av korrupsjon er hensynet til allmennhetens tillit til den offentlige virksomhet i alle dets former. En slik tillit er en forutsetning for et stabilt demokrati. Forbud mot så vel aktiv som passiv korrupsjon i offentlig sektor kan begrunnes i hensynet til å opprettholde en velfungerende offentlig administrasjon.

I relasjon til ansatte kjennetegnes korrupsjonshandlingen ved svikaktig og illojal oppreden. Ansatte har innenfor arbeidsavtalen en plikt til å ivareta og fremme arbeidsgivers interesser. Å ta imot bestikkelser vil normalt krenke disse interessene. Dette gjelder både i offentlig og privat virksomhet. Forretningsavtaler kan bli mindre inntektsgivende, og foretakets omdømme og tillit utsettes for skade. Hensynet til vern om eiendom og foretak tilsier således forbud mot korrupsjon. Dertil kommer at korrupsjon virker konkurransevridende og er illojal overfor andre næringsdrivende og forbrukerne. Forbud mot så vel aktiv som passiv korrupsjon i næringslivet kan således også begrunnes i hensynet til den frie konkurransen og til fremme av et velfungerende marked.

Omsynet bak føresegnene om korrupsjon er årsaken til at korrupsjon blir vurdert som meir straffverdig enn anna økonomisk kriminalitet. Dette er også reflektert i rettspraksis.

Dei momenta som får betydning, når ein skal vurdere om korrupsjonen er grov, jf. straffelova § 388, vil også få betydning ved vurdering av straffutmålinga. Retten viser her til Rt-2010-1624 og siterer utdrag frå avsnitt 22-25:

Allmennpreventive hensyn gjør seg ualminnelig sterkt gjeldende ved straffutmåling for korrupsjon i det offentlige [...] På grunn av de tungtveiende offentlige hensyn, vil

størrelsen på den økonomiske fordeling ikke uten videre være avgjørende ved straffutmålingen, men beløpet vil telle med i en totalvurdering [...] Det er i liten grad påvist at korrupsjonshandlingene har ført til skade, men dette er da heller ikke et krav etter loven – risikoen for skade er derimot et viktig moment».

Vidare framgår det av dommen over at det skal leggjast vekt på om det er tale om eit fast og langvarig korrupsjonsforsett, medan den personlege belastning for domfelte og hans familie ikkje får avgjerande vekt.

Også i HR-2016-1835-A er det lagt vekt på risikoen for skade, i dette tilfellet risikoen på skade for Unibuss. Unibuss vart påført eit tap på kr. 575 875, Høgsterett la vekt på at handlingane førte til fare for ytterlegare tap, ikkje berre av økonomisk karakter, men også i form av feiltildeling av oppdrag og tap av omdømme og forretningsmulegheiter.

I rettspraksis er det i fleire saker peika på at risikoen for å bli oppdaga generelt sett er liten, og at dei allmennpreventive omsyn av denne grunn gjer seg sterkt gjeldande, jf. LB-2018-66173.

Straffutmåling – konkret utmåling

Korrupsjonen

Ved utmåling av straff legg retten vekt på både den skade som har skjedd, men like mykje den risiko for skade som handlingane har medført, jf. Rt-2010-1624 og HR-2016-1835-A . Risikoen for skade er av både økonomisk- og ikkje økonomisk karakter, slik som tap av tillit og omdømme.

I HR-2017-0177-A (Yara) uttalte Høgsterett at det ikkje var avgjerande at tilbydarane i Yara ikkje hadde nokon personleg vinning og at det ikkje var påvist nokon konkret skadeverknad. Det sentrale var risikoen for skade som var knytt til handlingane. Høgsterett la vekt på sjølve avtalen, ikkje berre det beløp som var utbetalt, jf. avsnitt 35:

Det er vidare av helt sentral betydning for straffutmålingen at det dreier seg om et så vidt stort beløp. Avtalen gikk ut på overføring av et samlet beløp tilsvarende 27 millioner kroner. All den stund det foreligger en fullbyrdet korrupsjonshandling i det øyeblikk det fremsettes tilbud om en utilbørlig fordel, kan det ikke tillegges særlig vekt at beløpet som faktisk ble utbetalt begrenset seg til 9 millioner kroner. Også tilsagn om fremtidige utbetalinger skaper bindinger og bidrar til den «smøring» som lagmannsretten har funnet bevist. At det senere ble satt en stopper for de videre avdragsbetalingene, kan heller ikke tilskrives A, som på det tidspunktet hadde nådd pensjonsalderen og sluttet i selskapet.

Yara-dommen gjaldt grenseoverskridande korrupsjon, der utbetalingar skjedde til høgtstående tenestemenn i Libya og India. Høgsterett meinte at forholdet som er omtala over kvalifiserte for fengsel i om lag seks år, og om lag fem år for ein liknande avtale på 18 millionar i India. På tross av ulike sakskompleks, meiner retten at dei vurderingar som gjeld risiko knytt til korrupsjonshandlingar er relevante også i vår sak.

Korrupsjonsbeløpet i vår sak er kr. 4 212 263, men risiko og påført skade var vesentleg større. Retten viser til at avtalen ikkje var tidsavgrensa, forholdet pågjekk i ti år, og dei stoppa ikkje før dei vart oppdaga. I løpet av perioden på ti år vart utbyttet over 21 million kroner, og avtalen var at dei skulle dele utbyttet 50-50. Det er tale om svært høge beløp også vår sak, og det er i tillegg tale om utbetalingar til eiga vinning.

Ein kan ikkje utan vidare samanlikne korrupsjon i internasjonale samanheng, der store selskap er innblanda, med korrupsjon i ein mindre norsk kommune. Ein liten kommune blir ramma i alvorleg grad av ein korrupsjonssak som denne. Det er tale om eit relativt stort økonomisk tap, retten viser til at det berre i 2011 og 2012 vart fakturert fiktivt for 7,9 millionar kroner. Det oppstår eit tap av tillit som rammar heile kommuneadministrasjonen, og som også kan ramme ut over eigen kommune. Det er tale om tillit som er viktig for både lokaldemokrati, lokalsamfunn og storsamfunn. Eit tillitsbasert samfunn blir i stor grad utfordra, når personar med fullmakt og ansvar utnyttar sine posisjonar, slik som tilfellet er i denne saka.

Etter eit heilskapleg vurdering, basert på rettspraksis, meiner retten at straffa for korrupsjonsforholda i vår sak kvalifiserer til fengsel i om lag seks år. Retten har i straffskjerpande retning lagt særleg vekt på det planmessige ved forholdet, det at forholdet har pågått over så mange år, den høge risikoen, både av økonomisk og ikkje-økonomisk karakter, den skade som har oppstått og at det er tale om personleg vinning.

Når det gjeld det planmessige, viser retten til at handlingane kravde planlegging og aktive handlingar, både ved oppretting av eigne selskap, og ved avtale om kva som skulle fakturerast. Faktura gjaldt varer som kommunen hadde i sitt sortiment. Det var tale om mange faktura som kvar for seg ikkje utan vidare vekte oppsikt, og det var tale om å utnytte den posisjon og den utvida tillit som Sørensen hadde i kommunen. Ved å halde fram år etter år med sine handlingar, hadde dei eit fast og langvarig forsett om å gjennomføre illojale handlingar, utan omsyn til kva tap dei påførte ein liten kommune.

Retten meiner at Angell og Sørensen har eit likeverdige ansvar, fordi dei har handla i fellesskap og på kvar sin måte bidrog til at korrupsjonen kunne gå over så mange år.

For å understøtte rettens vurdering, viser retten til følgjande dommar:

I LB-2018-66173 hadde to tilsette i Drammen kommune, byggesaksavdelinga fatta gunstige byggesaksvedtak for personar som gav tilbake i form av pengebeløp. Lagmannsretten sette straffa til fengsel i seks år for 30 tilfelle med passiv korrupsjon og mottak av totalt 1,2 million kroner, der forholdet hadde pågått over to og eit halv år. Lagmannsretten la vekt på at det var tale om «fast og langvarig korrupsjonsforsett» og at den tiltala hadde handla i eigenskap av å vere offentleg tenestemann. Lagmannsretten la også vekt på «det etterspillet som saken fikk med interne og eksterne granskningar av Drammen kommunes virksomhet, og den betydelige oppmerksomhet saken har fått i mediene. Saken har også vært en belastning for de øvrige ansatte i byggesaksavdelingen».

Retten meiner saka over har klare likskapstrekk med vår sak. Beløpa i vår sak er høgre, samtidig er det vanskeleg å verdsette skade knytt til eventuelle urettmessige byggesaksvedtak. Også i vår sak har det vore granskningar av kommunen og mykje offentleg merksemd i media. Retten sluttar seg til det lagmannsretten uttalar om kommunens svake internkontroll på side 63 i dommen:

At Drammen kommunes byggesaksavdeling har hatt et saksbehandlingssystem og rutiner som har gjort det mulig for A å begå så mange korrupsjonshandlinger over så lang tid, er etter lagmannsrettens syn ikke noe formildende moment, jf. også Rt-1990-955 og Rt-1995-1129. Ethvert slikt system vil ha svakheter som vil være mulig å utnytte for en som ønsker det. Som mange andre steder, var systemet i Drammen kommune basert på tillit til de ansatte, og denne tilliten utnyttet A.

Det er et gjennomgående trekk at korrupsjon ofte er vanskelig å oppdage. Også As saksbehandling og forberedelsene til den var slik organisert at de straffbare handlingene var vanskelige å avdekke, herunder slik at mistanken skulle ledes bort fra A og i retning N15. Den lave oppdagelsesrisikoen er skjerpene. Når oppdagelsesrisikoen er liten, tilsier de sterke allmennpreventive hensynene ved korrupsjon at de tilfellene som avdekkes, straffes strengt.

I HR-2016-1834 (Unibuss I) var straffa fengsel i fire år og seks månader, for mottak av 3 million kroner. I HR-2012-330-A (Undervisningsbygg) var utgangspunktet fengsel i litt over tre år for korrupsjon på 1,5 million og tapping av selskapet for 8,3 million. Forholda framstår som meir avgrensa i tid og omfang enn vår sak.

Det er på det reine at motivasjonen for dei to tiltala i all hovudsak har vore å finansiere sin speleavhengigheit. Det er ingen tvil om at dei har hatt og har denne lidinga, som skaper stor avhengigheit og dermed risiko for kynisme. Retten meiner det ikkje er rom for å leggje avgjerande vekt på denne speleavhengigheita i formidlande grad, ved utmåling av straff. Retten legg til grunn at Sørensen er godt i gang med eit rehabiliteringsopplegg, som skal hjelpe han å komme ut av sitt destruktive mønster. Det er ikkje dokumentert noko påstarta rehabilitering for Angell. Begge dei to tiltala er truleg avhengig av at hjelp til rehabilitering kan halde fram under soning, slik at dei ikkje på nytt hamnar i uføre, og slik at dei kan handtere sine økonomiske plikter på sikt. Det blir opp til kriminalomsorga å leggje til rette for slik hjelp under soning, basert på tiltala sine ønske, motivasjon og gjennomføringskraft.

Nærare om post IV-XII

Det er nær samanheng mellom korrupsjonshandlingane og dei øvrige postane i tiltalevedtaket som går ut på grovt skattesvik, manglande registrering av selskap i meirverdiavgiftsregisteret og manglande innlevering av terminoppgåver (Angell), manglande rekneskap/bokføring (Angell) og manglande innlevering av terminoppgåver for arbeidsgivaravgift (Angell). Utbytte frå korrupsjonshandlingane har i all hovudsak blitt handtert som svart økonomi. Dette er forhold som medfører auka straff, særleg for Angell som har vore næringsdrivande og halde unna dei største beløpa frå offentleg kontroll og beskatning.

I Rt-2011-1509 vart det lagt til grunn fengsel i to år og åtte månader for skattesvik på 18 million og unndratt skatt på 5 million. I LE-2020-2007 er det vist til nemnde høgsterettsdom og uttalt at 3,5 million i unndratt skatt kvalifiserer for fengsel i to år. Vidare at grove brot på rekneskapslovgivinga i form av manglande bokføring av 22,2 million i ein periode på seks år kvalifiserte for fengsel i minst seks månader.

I vår sak er det for Angell sin del tale om skattesvik på 18 782 375 og unndratt skatt på 8 902 474. Rettspraksis over talar for at forholdet isolert kvalifiserer for minst fengsel i to år og åtte månader. Unnlatt bokføring i heile perioden kvalifiserer for fengsel i meir enn seks månader.

I HR-2019-1788-A var det tale om unndraging av meirverdiavgift på minst 1,3 million. Høgsterett tok utgangspunkt i fengsel i eitt år og tre månader for dette forholdet. I LE-2019-2791 var det tale om unndraging av meirverdiavgift på 3 million, lagmannsretten meinte forholdet isolert sett kvalifiserte for fengsel i om lag to år.

I vår sak er det tale om unndratt meirverdiavgift på 550 000 og om lag 1,6 mill. I lys av rettspraksis over kvalifiserer forholda for fengsel i om lag halvanna år.

Samla sett vil forholda under post IV-XII for Angell sin del kvalifisere for fengsel i meir enn tre år, jf. straffelova § 79 bokstav a.

For Sørensen sin del kvalifiserer skattesviket for fengsel i om lag eitt år.

Samla vurdering

Det skal gjerast ei samla vurdering, jf. straffelova § 79 bokstav a. For Angell sin del har retten komme til at straffa, før rabatt for tilståing, skal vere fengsel i sju år og seks månader. For Sørensen sin del skal utgangspunktet vere fengsel i seks år.

Frå utgangspunkta over skal det gjerast frådrag for tilståing. Begge dei to tiltala erkjente straffeskuld i samsvar med det dei var sikta for, då dei vart fengsla første gang, og dei har seinare erkjent i samsvar med utvida sikting. Retten legg ikkje avgjerande vekt på at det gjekk nokre veker mellom pågriping av Angell og full erkjenning. Det er samtidig tale om å bli tatt «på fersk gjerning», bevisa er i all hovudsak framskaffa av skatteetaten og gjennom politiets etterforsking, slik at det ikkje kan vere tale om full tilståingsrabatt på 1/3. I lys av at erkjenning til ein viss grad har letta etterforskinga og fått prosesuell betydning, og at det kan vere viktig for dei som er ramma at det blir gitt ei erkjenning, meiner retten at tilståingsrabatten skal vere opp mot 30 %.

Retten kan ikkje sjå at andre formildande omstende gjer seg gjelande. Det er ikkje grunnlag for straffereduksjon på grunn av lang saksbehandling. Retten har forståing for at Sørensen ønskte tilståingsdom sommaren 2021, men meiner det var sakleg grunnlag for felles rettargang for dei to tiltala, slik påtalemakta ønskte. Avsluttande avhør av Angell vart gjennomført i oktober 2021, tiltale vart tatt ut 1. februar 2022, og det er ikkje tale om liggetid i saka.

Straffa blir etter dette sett til fengsel i fem år og fire månader for Angell og fengsel i fire år og to månader for Sørensen.

Varetekt kjem til frå drag med fire dagar for Sørensen og 31 dagar for Angell.

Erstatningskrav

Påtalemakta har på vegner av kommunen framja erstatningskrav pålydande det beløp som Tana kommune har tapt i saka, jf. straffeprosesslova § 427. Dei tiltala har erkjent ansvar for kommunens erstatningskrav.

Det er ikkje tvil om ansvarsgrunnlaget, og det er klar årsakssamanheng mellom tiltala sine handlingar og kommunens tap. Storleiken på tapet, kr. 21 073 848, er ikkje omtvista. Dermed er vilkåra for å pådømme det sivile kravet oppfylt.

Forsvarar for Sørensen har gjort gjeldande at det skal gjerast frådrag for eit beløp stort kr. 125 228, som er blitt halde tilbake av kommunen overfor Sørensen. Slik retten ser det, er ikkje forholdet tilstrekkeleg opplyst for at retten skal kunne ta stilling til eit eventuelt motkrav. Det same gjeld forsvarars argument om at skattekrav mot Sørensen må komme til fradrag i erstatningskravet. Angell og Sørensen har handla i fellesskap overfor kommune, og blir såleis solidaransvarlege for erstatningskravet. Retten har ved fastsetting av erstatningskravet tatt stilling til bruttobeløpet, jf. LE-2019-2792.

Det er ikkje gjort gjelande lemping etter skadeserstatningslova § 5-2. Erstatningskravet blir etter dette tatt til følgje.

Inndraging etter straffelova § 67

Det er lagt ned påstand om inndraging av utbytte etter straffelova § 67. Det framgår av aktors påstand at inndragingskravet skal gå til dekning av erstatningskravet frå Tana kommune, jf. straffelova § 75 andre ledd.

Hovudregelen er at utbytte av straffbare handlingar skal inndragast, jf. straffelova § 67. Det same gjaldt i den gamle straffelova av 1902, jf. § 34. Det er ikkje noko krav om at utbytte skal vere i behold, jf. LB-2018-66173.

Unntaksvis kan inndragingskravet reduserast eller falle bort, dersom inndraging vil vere «klart urimelig», jf § 67 første ledd siste punkt. Dette er meint å vere ein snever unntaksregel, for eksempel der vinninga er forbrukt og tiltala har svak økonomi jf. Rt-2010-2097-A og Ot.prp.nr.8 (1998–1999) side 64-65. Samtidig blir det i nemnde proposisjon på side 65 uttalt at når «allmenne hensyn talar for inndragning, og i gjentakelsestilfeller, bør inndragning normalt skje selv om utbyttet ikke er i behold og siktede har svak økonomi [...] jo mer man er i kjerneområdet for inndragning av utbytte, desto mer skal det til før inndragningsansvaret bør reduseres».

Omsynet bak reglane om inndraging er at kriminalitet ikkje skal lønne seg. Reglane om inndraging har både ei individualpreventiv og ei allmennpreventiv grunngeving.

Når retten har komme til at dei to tiltala ikkje skal dømmast til å betale inndraging etter straffelova § 67, legg retten vekt på at dei blir dømt til å betale erstatning for Tana sitt økonomiske tap. I lys av at midlane frå Tana kommune er spelt bort / forbrukt, og det ikkje midlar å ta beslag i på noverande tidspunkt, vil ikkje eit inndragingskrav sikre Tana kommune sitt tap ut over erstatningskravet. Dette stiller seg annleis, når det gjeld beløpet som er beslaglagt på ektefellens konto, sjå nedanfor.

Retten viser til LG-2018-059947 der lagmannsretten la til grunn at storleiken på inndragingsbeløpet ville avhenge av kor mykje som skulle betalast i erstatning til fornærma. Retten viser også til Økokrims rettleiar for effektiv inndraging, der det står at «Viss et erstatningskrav fremmes som ledd i straffesaken, vil dette kravet som hovedregel tre i stedet for inndragningskravet».

Krav om inndraging etter straffelova § 67 blir dermed ikkje tatt til følgje.

Utvida inndraging etter straffelova § 68

Aktor har lagt ned påstand om utvida inndraging av spelevinst på kr. 429 434, jf. straffelova § 68.

Det herskar ikkje tvil om at Angell den 7. september 2020 mottok ein spelevinst på 1,2 million frå Norsk Rikstoto. Same dag overførte han kr. 800 000 på kontoen til ektefellen. Retten legg til grunn at dei øvrige kr. 400 000 vart spelt bort. I løpet av relativt kort tid forbrakte Angell om lag kr. 300 000 av midlande som stod på ektefellen sin konto. Retten legg til grunn at ektefellen deretter overførte kr. 450 000 på sine sparekonto, for at Angell ikkje skulle kunne disponere over dei. Kr. 429 434 er beslaglagt under etterforskinga.

Retten meiner at grunnvilkåra for utvida inndraging etter straffelova § 68 er oppfylt. Det skal dermed gjerast ei skjønnsmessig vurdering av kravet om inndraging. Retten viser til Ot.prp.nr.8 (1998–1999) side 68, der det står at det «primært [er] personer med en kriminell livsstil forslaget tar sikte på å ramme». Retten viser til det som står over om at kriminalitet ikkje skal lønne seg.

Det følgjer av straffelova § 68 tredje ledd at «ett, flere eller samtlige av lovbrüterens formuesgoder inndras hvis lovbrüterten ikke sannsynliggjør at formuesgodene er ervervet på lovlig måte». Forsvarar har her vist til at den aktuelle spelevinsten stammar frå lovleg spel på Rikstoto, finansiert med Angell sin ordinære og lovlege lønsinntekt.

Det er dokumentert at Angell mottok lønn på kr. 26 194 frå sin arbeidsgivar Elektroimportøren AS den 4. september 2020, og at saldo på brukskontoen etter lønsinnskott var på kr. 17 780. Same dag betalte han inn til Rikstoto kr. 1 230. Angell hevdar dette var innsatsen som han tre dagar seinare vann kr. 1,2 mill på. Retten legg dette til grunn. Pengepremien på kr. 1,2 mill, og dei midlar som stammar frå denne premien, er dermed isolert sett erverva med lovlege midlar.

Når retten har komme til at det likevel er rettsleg grunnlag for inndraging etter straffelova § 68, er dette basert på ei heilskapleg vurdering av korleis Angell har finansiert sine speleinntekter. Slik retten ser det, har dei ulovleg erverva inntektene frå Storetech vore heilt avgjerande.

Påtalemakta har lagt fram dokumentasjon på at Angell i løpet av perioden 4. august til 4. september 2020 mottok ordinær lønn på kr. 52 516 og ulovleg inntekt frå Storetech med kr. 463 232. Han forbrakte i perioden på spel kr. 438 059 og hadde spelevinster på totalt kr. 236 996. Angell har sjølv forklart at speleavhengigheita hans medførte at han brukte det meste han tente på spel, og i avgrensa grad bidrog til hushaldninga. I ein slik situasjon, der

lovlege og ulovlege inntekter var blanda saman, og der dei ulovlege inntektene var dominerande, er det grunnlag for inndraging etter straffelova § 68.

Retten viser til Rt-2003-1096, der det også var tale om samanblanding av lovlege og ulovlege inntekter. Påtalemakta argumenterte i denne saka for at lovbrytaren ikkje kan komme utanom inndraging, ved å «finansiere sitt forbruk med illegale midler, og så bruke midler som er lovlig ervervet, til investering». I avsnitt 12 skriv førstvoterande følgande:

Etter mitt syn er påtalemyndighetens betrakningsmåte godt forenlig med loven. Formuesoppbygningen kan ikke anses som lovlig når lovlige inntekter ikke er større enn det som går med til forbruk. Jeg viser til utvalgsutredningen som lå til grunn for bestemmelsen i § 34a – NOU 1996:21, der det heter på side 107: «Et særlig spørsmål oppstår dersom det gjøres «sannsynlig» at vedkommende til en viss grad har hatt lovlige inntekter, samtidig som de på langt nær er tilstrekkelige til å forklare vedkommendes formue. Dersom de lovlige inntektene ikke overskrider hva som medgår til normalt forbruk, bør hele formuen regnes å være ervervet ved straffbar virksomhet. Noen forholdsmessig fordeling på lovlig og ulovlig erverv bør ikke skje. Da alle skal livnære seg ved lovlig erverv, ville en motsatt løsning i realiteten innebære at vedkommende fikk beholde deler av hva som er tjent ved straffbar virksomhet. En forholdsmessig fordeling bør mao. bare skje i den utstrekning lovlig erverv overskrider hva som medgår til ordinært forbruk.»

I Ot.prp.nr.8 (1998–1999) er det på side 69 vist til denne uttalelsen. Jeg peker også på at As tilfelle må sies å ligge i kjerneområdet for bestemmelsen i § 34a, og at bestemmelsen ville miste mye av sin effektivitet hvis man ikke godtok en slik betrakningsmåte som påtalemyndigheten bruker her.

Retten viser også til Rt-2012-1305, der Høgsterett skriv følgjande i avsnitt 19:

Lagmannsretten har tatt utgangspunkt i at det ikke er tilstrekkelig å påvise at et konkret erverv er betalt med lovlige inntekter. Det gjelder det tilleggsvilkår at de samlede lovlige inntekter må overstige det som kan antas å ha medgått til vanlig forbruk, og at det i denne sammenheng bare kan medtas inntekter som det er sannsynlighetsovervekt for at er lovlige. Disse rettslige utgangspunkter er utvilsomt riktige.

Det faktum at midlane var overført til ektefellen er ikkje avgjerande, jf. straffelova § 68 femte ledd. Retten festar lit til at Angell ønskte å overføre midlane til familieforbruk, for å unngå å spele dei bort, noko han berre delvis klarte. Det framstår ikkje som sannsynleggjort at det var tale om tilbakebetaling av lån. All den tid midlane står på ektefellen sin konto, må inndragingskravet gjelde overfor henne.

Retten har etter dette komme til at kr. 429 434 som er beslaglagt på ektefellens konto skal inndragast etter straffelova § 68. Retten legg til grunn at dei vil gå til Tana kommune, jf, straffelova § 75.

Sakskostnader

Hovudregelen er at domfelte skal betale kostnadene med saka. I lys av erkjennelse, pådømt erstatningskrav, høg gjeldsbyrde og langvarig soning blir det ikkje pådømt ansvar for sakskostnader.

Dommen er samrøystes.

DOMSSLUTNING

1. Bill Magne Sørensen, f. 21.12.1959, blir dømt for brot på
  - straffelova (1902) § 276 b, jf. § 276 a første ledd, bokstav a,
  - straffelova § 388, jf. § 387,
  - ligningslova § 12 - 2 nr. 1, jf. nr. 2, jf. § 12 - 1 nr. 1, bokstav a og
  - straffelova § 379, jf. § 378til fengsel i fire år og to månader, jf. straffeloven § 79 bokstav a.

Til frådreg i straffa kjem fire dagar for varetekt.

2. Rudi Andre Angell, f. 12.09.1974, blir dømt for brot på
  - straffelova (1902) § 276 b, jf. § 276 a første ledd, bokstav b,
  - straffelova § 388, jf. § 387,
  - ligningslova § 12 - 2 nr. 1, jf. nr. 2, jf. § 12 - 1 nr. 1, bokstav a
  - straffelova § 379, jf. § 378,
  - merverdiavgiftslova § 21 - 4 andre ledd, andre straffalternativ,
  - bokføringslova § 15 første ledd, første straffalternativ, jf. § 2 andre ledd, jf. § 7 første ledd,
  - straffelova § 393, jf. § 392, jf. bokføringsloven § 7 første ledd
  - ligningslova § 12 - 2 nr. 1, jf. nr. 2, jf. § 12 - 1 nr. 1 bokstav a, jf. folketrygdlova § 24-4 femte ledd og
  - skattebetalingslova § 18-1 første ledd, første straffalternativtil fengsel i fem år og fire månader, jf. straffelova § 79 bokstav a.

Til frådreg i straffa kjem 31 dagar for varetekt.

3. Gunhild Skyberg Jakobsen må tåle inndraging av kr. 429 434 som er beslaglagt på hennar konto, med tillegg av godskrivne renter, til fordel for erstatningskrav frå Tana kommune, jf. straffelova § 68 første ledd bokstav a, jf. § 75 andre ledd.
4. Bill Magne Sørensen og Rudi Andre Angell må innan to veker betale, ein for begge og begge for ein, kr. 21 073 848 kr til Tana kommune.
5. Sakskostander blir ikkje idømt.

***

Dommen blir forkynt ved elektronisk post av retten, jf. domstollova § 163 b. Begge dei tiltala vart pålagde å vere tilgjengeleg for forkynning måndag 11. juli 2022. Dei vart orientert om at dei er forplikta til å signere mottak innan utløp av denne dagen, og at ankefristen går frå denne dagen, uavhengig av om dei signerer eller ikkje. Begge dei to tiltala stadfesta at dei ønsker dommen forkynt elektronisk og at dei har Digipost som gjer dette muleg.

Retten heva

Aud Iren Allergodt

John Arne Jægersborg

Bente LaForce

Dokument i samsvar med original
Line Askehagen
Rådgiver

Til deg som har fått ein dom i tingretten

Kan eg anke tingretten sin dom?

Du har rett til å anke ein dom frå tingretten til lagmannsretten. Det må ikkje gå meir enn to veker frå den dagen du fekk høyre eller las dommen. Å anke betyr at ein annan domstol behandlar heile eller delar av saka på ny.

Kva kan eg anke over?

Du kan til dømes anke dersom du meiner at:

- det ikkje er godt nok bevist at du er skuldig i det du blei dømt for i tingretten
- retten har tolka lova feil
- straffa er for streng
- retten har gjort feil i saksbehandlinga
- andre delar av dommen er feil (erstatning, inndraging, tap av retten til å køyre bil o.l.)

Kan lagmannsretten nekte å behandle anken?

Lagmannsretten vurderer alle ankar, men retten kan nekte å gi anken full behandling dersom:

- retten meiner det er heilt klart at dommen ikkje vil bli endra
- retten meiner det ikkje er nokon grunn til å anke dommen

Dersom dommen **berre** gjeld bot, inndraging eller tap av retten til å køyre bil, vil lagmannsretten som regel ikkje behandle anken, om det ikkje er spesielle grunnar til å behandle den.

Lagmannsretten vil nesten alltid behandle ein anke dersom saka gjeld eit lovbrøt som kan medføre fengsel i over seks år.

Kan eg få oppnemnt forsvarar?

Dersom lagmannsretten bestemmer at den skal behandle anken, får du oppnemnt ein forsvarar. Det er staten som betaler forsvararen; du betaler ingenting. Du kan til vanleg velje kven du vil ha som forsvarar. Dersom du ønskjer ein bestemt forsvarar, er det fint om du seier frå samtidig med anken, eller så snart som mogeleg.

Kva må anken innehalde?

I anken må du opplyse:

- kva for ein dom du ankar over, og om anken gjeld heile dommen eller berre enkelte delar
- kva du ankar over, til dømes:
  - at det ikkje er godt nok bevist at du er skuldig i det du blei dømt for i tingretten
  - at retten har tolka lova feil (og i så fall kva for feil)
  - om anken gjeld inndraging
  - om du krev ny behandling av erstatningskrav
  - om du krev ny behandling av andre sivile krav som nemnt i [straffeprosessloven § 3](#).

Vidare bør du nemne:

- nye bevis som du vil leggje fram
- kva resultat du ønskjer

Dersom du krev ny behandling av erstatningskrav eller andre sivile krav som nemnt i [straffeprosessloven § 3](#), må du nemne:

- om anken gjeld heile avgjerda
- kva resultat du ønskjer
- feila du meiner er gjort
- kvifor du meiner at det er gjort feil (både faktiske feil og rettslege feil)
- bevisa du vil føre

Korleis går eg fram for å anke?

Ein advokat eller forsvarar kan gi deg råd om du bør anke, og hjelpe deg med å skrive anken. Du kan også få hjelp til å skrive anken i tingretten, hos påtalemakta eller av nokon som arbeider i fengselet. Du må underskrive på anken sjølv.

- du kan levere anken *skriftleg eller munnleg* til tingretten der du fekk dommen
- du kan også levere anken til påtalemakta, til dømes til politiet eller statsadvokaten
- er du i fengsel, kan du få hjelp av nokon som arbeider der til å sende inn anken

Eg var ikkje i rettssalen då saka mi blei behandla

Er du dømt i ei straffesak, men var ikkje til stades då saka di blei behandla? Då kan du be om at saka blir behandla på ny. For å få ny behandling, må du forklare kvifor du ikkje kunne komme til rettssaka, og kvifor du ikkje melde frå i tide. På same måten som ved anke, må du levere inn kravet om ny behandling innan to veker etter at du har lese eller fått høyre dommen.

Når skal eg sone?

Når dommen er endeleg behandla (rettskraftig), vil politiet sende den til kriminalomsorga. Kriminalomsorga kallar deg inn til soning. Dette gjeld for alle typar straff.

- er du dømt til fengsel, får du innkallinga minst *tre veker* før du skal møte fram til soning
- dersom du har spesielle ønske om når du skal sone, må du snarast mogeleg ta det opp med Kriminalomsorga.

Kan eg sone heime?

Har du fått fengselsstraff utan vilkår på mindre enn seks månader? Då kan du søkje om å få sone heime med elektronisk kontroll (fotlenkje-soning). Dersom du er aktuell for slik soningsform, vil Kriminalomsorga sende informasjon og søknadsskjema til deg.

Kan eg sone i ein institusjon?

Har du fått fengselsstraff utan vilkår på mindre enn eitt år? Då kan du søkje om å få sone straffa i ein institusjon, som til dømes gir deg:

- behandling av rusproblem
- behandling av psykiske lidingar
- spesielle former for omsorg eller attføring

Du må ha eit reelt behov for slik behandling, og du må ha ein behandlingssjans. Du kan få meir informasjon og søknadsskjema hos Kriminalomsorga.

Kva er fengselsstraff på vilkår?

Dersom du er dømt til fengselsstraff på vilkår, betyr det at soninga er utsett i ei prøvetid. Dersom du ikkje gjer noko straffbart i denne prøvetida, slepp du å sone i fengsel. Dersom du gjer noko straffbart i prøvetida, kan retten bestemme at du likevel skal sone heile eller delar av fengselsstraffa.

Det kan også vere andre vilkår i dommen, som å gjennomføre Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) eller eit program mot ruspåverka køyring (RK). Her gjeld også det same: Dersom du bryt vilkåra, kan retten bestemme at du må sone heile eller delar av straffa likevel.

Kva er samfunnsstraff?

Er du dømt til samfunnsstraff? Det betyr at du skal gjere samfunnsnyttig teneste, delta i eit program eller anna tiltak i eit bestemt tal timar. Kriminalomsorga bestemmer når og korleis straffa skal gjennomførast. Dersom du gjer noko straffbart før du er ferdig med samfunnsstraffa eller bryt andre reglar for samfunnsstraffa, kan retten bestemme at du i staden må sone i fengsel.

Bot

Er du dømt til å betale bot? Den må du betale innan ein tidsfrist. Dersom du ikkje betaler innan fristen, kan du få trekk i løn. Bota kan også bli kravd inn ved hjelp av tvang. Går ikkje det, kan du i staden bli kalla inn til å sone straffa i fengsel. Du kan søkje om å få gjere bøteteneste (samfunnsnyttig teneste) i staden for å betale bota.

Kva er ungdomsstraff?

Er du dømt til ungdomsstraff? Då blir saka di send til Konfliktrådet, og du blir kalla inn til eit såkalla *stormøte*. Her blir det prøvd å lage ein *ungdomsplan*. Dersom de ikkje blir samde, blir saka send tilbake til domstolen. Då vil retten bestemme om du skal sone heile eller delar av straffa i fengsel.

Dersom du gjer noko straffbart før du er ferdig med ungdomsstraffa, kan retten bestemme at du må sone i fengsel. Det same kan skje dersom du bryt andre vilkår i ungdomsplanen.

Meir informasjon

Har du andre spørsmål, kan du kontakte fengselet, friomsorgskontoret eller ND-senteret du er kalla inn til. Meir informasjon om soning, straff og alternativ til fengselsstraff finn du på www.kriminalomsorgen.no. Sjå også *straffegjennomføringslova* om ulike former for soning. Den finn du på www.lovdatabank.no.